

Jak vyplývá z poznatků přinesených v této práci, nelze v současné době činit nad problematikou arabských menšin v Německu mnoho obecně či dlouhodobě platných závěrů. Příčinou je jednak skutečnost, že samotné zkoumané skupiny dosud procházejí intenzivním vývojem, v němž vzniká vrstva specificky „německých“ Arabů, kteří jsou příslušníky druhé, třetí či ještě pozdější generace přistěhovalců. Každá další z těchto prvních generací přitom vyrůstá za odlišné situace a nezbytně se tak setkává s problémy "posunutými" vždy do poněkud jiné polohy. Druhý důvod spočívá v nové právní a potenciálně i společenské situaci, která vznikla v důsledku nedávných reforem cizinecké legislativy a v důsledku celkové změny pohledu na přítomnost cizinců v SRN. Poprvé nyní existuje široký konsensus v poznání, že statisíce lidí bez německého pasu nejsou v Německu z toho či onoho důvodu dočasnými hosty, nýbrž budoucími spoluobčany spoluurčujícími osud státu a společnosti. A to nikoliv pouze proto, že by to sami chtěli, nýbrž i proto, že je jich zapotřebí už jen kvůli demografickému vývoji.

Nelze zastírat existenci některých patologických jevů spojených s existencí cizineckých a zvláště pak tradičních muslimských komunit, ačkoli názory na jejich škodlivost či nebezpečnost se různí. Byly nastíněny problémy izolujících se etnických infrastruktur, v nichž je možno spatřovat zárodky potenciálně nebezpečných paralelních společností; upozorněno bylo na možné jevy ekonomické a sociální marginalizace komunit; pozornost patřila případům omezování práv žen; naznačeno bylo široké spektrum problémů čekajících na děti a mládež v souvislosti s tradiční rodinnou výchovou, školní docházkou a kulturně-generačním konfliktem; diskutovány byly také specifické problémy související s muslimským vyznáním příslušníků zkoumaných minorit.

...